

Sygn. akt III AUz 192/14

POSTANOWIENIE

Dnia 21 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń (spr.)

Sędziowie: SA Maria Sałańska-Szumakowicz

SA Daria Stanek

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2014 r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A. z siedzibą w G.

z udziałem zainteresowanego B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wymiar składek

na skutek zażalenia (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A. z siedzibą w G.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku – VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie VII U 350/14

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.

Sygn. akt III AUz 192/14

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku - VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2014 r. odrzucił odwołanie (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością S.K.A. z siedzibą w G. od decyzji nr (...) z dnia 6 września 2013 r. organu rentowego na podstawie art. 477⁹ § 3 k.p.c.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, że decyzja została doręczona płatnikowi składek w dniu 16 września 2013 r., co potwierdza zwrotne poświadczenie odbioru na k- 58 a.s., a to oznacza, że termin do wniesienia odwołania upływał z dniem 16 października 2013 r. Skuteczne doręczenie decyzji nr (...) odwołującej się spółce nastąpiło w dniu 16 września 2013 r. do rąk J. R. (1) – pracownika pozwanego. Brak jest podstaw do uznania, że doręczenie przesyłki zawierającej decyzję z dnia 6 września 2013 r. nastąpiło do rąk osoby przypadkowej, albowiem J. R. (1) niewątpliwie jest pracownikiem skarżącej i gdyby nie był (choćby zwyczajowo) upoważniony do odbioru korespondencji poinformowałaby o tym doręczyciela, który wówczas złożyłby przesyłkę we właściwej placówce pocztowej we właściwym trybie. Sporna decyzja została doręczona również na właściwy adres, wynikający z aktualnego na ten czas zapisu w Krajowym Rejestrze Sądowym. Odwołanie zostało wniesione poprzez nadanie w polskiej placówce pocztowej operatora w dniu 17 października 2013 r., a zatem po upływie przepisane terminu przekraczając go o

1 dzień. Sąd nie uznał by przekroczenie terminu nastąpiło z przyczyn od spółki niezależnych, bowiem tak w treści odwołania (ani też w żadnym ze swoich późniejszych pism czy oświadczeń) płatnik składek nie wskazał na zaistnienie takich okoliczności.

Zażalenie na postanowienie wniósł płatnik składek zaskarżając je w całości i wnosząc o jego uchylenie w całości i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił:

- naruszenie art. 45 k.p.a. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że za osobę uprawnioną w rozumieniu niniejszego przepisu należy rozumieć każdą osobę, która ze względu na wykonywaną funkcję została regulaminowo bądź tylko zwyczajowo uprawniona do odbierania korespondencji przychodzącej do siedziby spółki, a w konsekwencji poprzez uznanie, iż zaskarżona decyzja ZUS została doręczona spółce w dniu 16 września 2013 r., podczas gdy odbiór przesyłki poleconej zawierającej zaskarżoną decyzję został dokonany w dniu 16 września 2013 r. przez osobę nieupoważnioną do odbioru korespondencji w imieniu spółki, a więc skutek prawny doręczenia jej decyzji w tym dniu nie nastąpił;

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w związku z § 21 ust. 4 rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków wykonywania usług powszechnych przez operatora wyznaczonego (Dz. U. poz. 545) poprzez uznanie, że znajdujące się w aktach sprawy zwrotne poświadczenie odbioru decyzji ZUS stanowi dowód prawidłowego doręczenia skarżącemu decyzji ZUS w sytuacji, gdy nie zawiera ono ani odcisku stempla firmowego, ani informacji o dokumencie potwierdzającym uprawnienie do odbioru przesyłki;

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 477⁹ § 3 k.p.c. poprzez uznanie, iż przekroczenie o jeden dzień terminu do wniesienia odwołania od decyzji ZUS nastąpiło z przyczyn zależnych od niego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się zasadne.

Ocenę trafności podniesionych w niej zarzutów należy rozpocząć od przypomnienia treści art. 477⁹ § 1 i § 3 k.p.c. Zgodnie z tymi przepisami, odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Natomiast sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie powyższego terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się.

Prawidłowe zastosowanie normy prawnej wynikającej z przytoczonych regulacji wymaga w pierwszej kolejności ustalenia chwili, w której decyzja organu rentowego została doręczona osobie uprawnionej do wniesienia odwołania. Jest bowiem rzeczą oczywistą, iż niedoręczenie (nieskuteczne doręczenie) decyzji osobie uprawnionej nie rozpoczyna w ogóle biegu terminu przewidzianego w art. 477⁹ § 1 k.p.c. Wniesienie w takiej sytuacji odwołania do sądu ubezpieczeń społecznych nie może powodować jego odrzucenia w oparciu o art. 477⁹ § 3 k.p.c.

Kwestią sporną w sprawie jest wyjaśnienie, czy odbiór spornej decyzji organu rentowego nr (...) z dnia 16 kwietnia 2014 r. w dniu 16 września 2013 r. przez pracownika zatrudnionego u odwołującej się, był "doręczeniem odpisu decyzji" w rozumieniu art. 477⁹ § 1 in fine k.p.c. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego oraz akty ustawowe z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych nie regulują zasad dotyczących doręczania decyzji organu rentowego. W tym zakresie należy się kierować regułami ustanowionymi w postępowaniu administracyjnym, ponieważ faza poprzedzająca postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ma charakter postępowania administracyjnego (por. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 27 października 2009 r., II UK 81/09, OSNP 2011

nr 11-12, poz. 166). Decyzje w indywidualnych sprawach z tego zakresu wydaje organ rentowy, który stosuje przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (art. 83 ust. 1 i art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jednolity tekst: Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.).

Zgodnie z art. 40 § 1 k.p.a. pisma doręcza się stronie, a gdy strona działa przez przedstawiciela - temu przedstawicielowi. Natomiast art. 45 k.p.a. stanowi, że jednostkom organizacyjnym i organizacjom społecznym doręcza się pisma w lokalu ich siedziby do rąk osób uprawnionych do odbioru pism. Przepis art. 44 stosuje się odpowiednio.

Ponadto zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe (Dz.U. z 2012 r., poz. 1529; dalej ustawa), która wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2013 r. przesyłkę pocztową lub kwotę pieniężną określoną w przekazie pocztowym doręcza się adresatowi pod adresem wskazanym na przesyłce, przekazie lub w umowie o świadczenie usługi pocztowej.

Art. 37 ust. 2 pkt 5 ustawy stanowi, że przesyłka pocztowa, jeżeli nie jest nadana na poste restante, może być także wydana ze skutkiem doręczenia osobie uprawnionej do odbioru przesyłek pocztowych w podmiotach będących osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, jeżeli adresatem przesyłki jest: dana osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej (lit. a) oraz niebędąca członkiem organu zarządzającego albo pracownikiem danej osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nieposiadającej osobowości prawnej osoba fizyczna w niej przebywająca (lit. b).

Na pisemny wniosek adresata, złożony w odpowiedniej placówce pocztowej, przesyłka listowa będąca przesyłką rejestrowaną, z wyłączeniem przesyłek kurierskich, może być doręczona w sposób, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a (do oddawczej skrzynki pocztowej). Wniosek może być złożony w postaci elektronicznej, jeżeli taką postać dopuszcza regulamin świadczenia usług pocztowych lub regulamin świadczenia usług powszechnych (art. 37 ust. 4 ustawy).

Ponadto zgodnie z § 21 rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków wykonywania usług powszechnych przez operatora wyznaczonego (Dz.U. z 2013 r., poz. 545), które weszło w życie 24 maja 2013 r. przesyłki rejestrowane doręcza się zgodnie z art. 37 ustawy za pokwitowaniem odbioru, po stwierdzeniu tożsamości osoby uprawnionej do odbioru (§ 1). Doręczający przesyłkę może odstąpić od żądania okazania jednego z dokumentów, o których mowa w § 22 (dowodu osobistego; paszportu; prawa jazdy; innego dokumentu z fotografią, odciskiem pieczęci urzędowej z wizerunkiem orła oraz podpisem jego posiadacza; w przypadku cudzoziemców nieposiadających żadnego z dokumentów, o których mowa w pkt 1-4, innego dokumentu stwierdzającego tożsamość), jeżeli osoba uprawniona do odbioru jest osobiście znana doręczającemu (§ 22). Pokwitowanie odbioru przesyłki rejestrowanej powinno zawierać czytelny podpis odbiorcy i datę odbioru (§ 3). Jeżeli adresatem przesyłki rejestrowanej jest osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, pokwitowanie odbioru powinno zawierać czytelny podpis odbiorcy, datę odbioru i odcisk stempla firmowego, a w przypadku braku stempla firmowego - informację o dokumencie potwierdzającym uprawnienie do odbioru przesyłki (§ 4).

Sąd Apelacyjny podziela pogląd ukształtowany w judykaturze, że w świetle art. 45 k.p.a. nie do przyjęcia jest nałożenie na doręczającego przesyłkę obowiązku sprawdzania, czy kwitujący odbiór przesyłki ma formalne uprawnienia do odbioru pisma.

W orzecznictwie słusznie podkreśla się, że obowiązkiem jednostki organizacyjnej, a w szczególności prowadzącej działalność gospodarczą, jest takie zorganizowanie odbioru pism, aby odbiór dokonywany był wyłącznie przez osoby uprawnione. Organ oceniający skuteczność doręczenia pisma może oprzeć się na domniemaniu, że osoba odbierająca pismo skierowane do spółki jest uprawniona do wykonania tej czynności,

a nieuwzględnienie takiego domniemania pozostawałoby w sprzeczności z realiami obrotu gospodarczego i funkcjonowania osób prawnych. Wobec tego nie można zasadnie oczekiwać od organu, aby prowadził czynności wyjaśniające w celu ustalenia czy osoba odbierająca pismo jest do tego uprawniona (postanowienie NSA z dnia 10 maja 1995 r.,

V SA 1692/94 - Lex Polonica nr 328918; wyrok NSA z dnia 6 lipca 1999 r., I SA/Po 1829/98 - Lex nr 37900). Zaniedbania w tym zakresie obciążają podmioty wymienione w art. 45 k.p.a. (por. wyrok WSA w Gliwicach z dnia 12 lipca 2010 r., II SA/Gl 117/10 - Lex nr 674093).

Z kolei w wyroku NSA z dnia 24 maja 2004 r. (FSK 40/04, Lex nr 137872) wskazano,

że obowiązkiem osób prawnych jest taka organizacja pracy, by doręczenia pism

w godzinach pracy i w lokalu ich siedziby było zawsze możliwe. Zauważyć ponadto trzeba, że art. 45 k.p.a. posługuje się pojęciem osoby uprawnionej do odbioru pism, a nie upoważnionej. Podzielić należy stanowisko wyrażone w wyroku z dnia 2 grudnia 2008 r.

(I FSK 424/08, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych i podane tam orzecznictwo), iż pojęcia te, na pozór tożsame, różnią się swym zakresem. O ile bowiem

to drugie może być wiązane z formalnym umocowaniem do odbioru korespondencji, o tyle pierwsze jest niewątpliwie pojęciem szerszym, gdyż odnosić można go także do sytuacji faktycznej w jakiej znajduje się dana osoba, będąca pracownikiem jednostki organizacyjnej, która to sytuacja świadczyć może o uprawnieniu do odbioru korespondencji. Uzasadnione jest zatem przekonanie, że przez osobę uprawnioną o której mowa w art. 45 k.p.a. należy rozumieć każdą osobę, która została regulaminowo czy tylko zwyczajowo uprawniona przez Spółdzielnię do odbierania korespondencji przychodzącej do jej siedziby. Jeśli osoba taka przebywała w miejscu siedziby Spółdzielni i nie oświadczyła doręczającemu,

iż przyjmowanie przesyłek nie mieści się w zakresie jej obowiązków, nie można twierdzić,

że listonosz doręczył przesyłkę do rąk osoby nieuprawnionej (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie z dnia 12 kwietnia 2011 r., II SA/Lu 51/11, LEX nr 1096935; wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 12 grudnia 2012 r., II OSK 1480/11, LEX nr 1367290, postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia: 18 grudnia 2013 r., II GSK 2335/13, LEX nr 1415470; 5 października 2012 r., II OZ 857/12, LEX nr 1270303;

11 lutego 2014 r., II OZ 127/14, LEX nr 1450943). Nieprawidłowe, czyli niezgodne z art.

45 k.p.a., doręczenie pisma (decyzji) należy uznać za naruszenie zasady oficjalności doręczeń mogące spowodować pozbawienie strony możliwości obrony swych praw

i zbadania zgodności z prawem wydanej decyzji przez sąd administracyjny (postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 grudnia 2013 r., II GSK 2335/13, LEX

nr 1415470). Pojęcie osoby upoważnionej do odbioru przesyłek sądowych związane jest

z pełnomocnictwem pocztowym, o którym mowa w art. 38 ustawy oraz § 18 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 9 stycznia 2004 r. w sprawie warunków wykonywania powszechnych usług pocztowych (Dz.U. z 2004 r., Nr 5, poz. 34).

Reasumując wskazać należało, że art. 45 k.p.a. posługuje się pojęciem osoby uprawnionej do odbioru pism, a nie upoważnionej. Przez osobę uprawnioną należy rozumieć każdą osobę, która została regulaminowo czy tylko zwyczajowo uprawniona przez skarżącą spółkę do odbierania korespondencji przychodzącej do jej siedziby.

Niewątpliwie prawidłowo Sąd pierwszej instancji wskazał w uzasadnieniu skarżonego postanowienia, że doręczający nie musi znać zakresu obowiązków i uprawnień osób zatrudnionych w firmie, do której przesyłka jest adresowana, skoro zobowiązują się one

do jej odbioru (por. postanowienie NSA w Warszawie z dnia 11 lutego 2014 r., II OZ 127/14, LEX nr 1450943). Prawidłowo również Sąd podniósł, że obowiązkiem jednostki organizacyjnej (osoby prawnej) jest takie zorganizowanie odbioru pism, by odbioru dokonywała osoba upoważniona - nie jest przy tym istotne, czy pracownik ma do tego pełnomocnictwo. To strona odpowiada za winę osób, którymi się posługuje. Nawet gdyby osoba odbierająca korespondencję dla adresata nie była upoważniona do jej odbioru,

to jeżeli dysponuje pieczęciami jednostki i potwierdza odbiór korespondencji, to można przyjąć domniemanie faktyczne, iż jest ona upoważniona do odbioru pism (por. wyrok WSA w Szczecinie z dnia 8 stycznia 2014 r., I SA/Sz 640/13, LEX nr 1417009).

Pomimo jednak trafnych rozważań we wskazanym wyżej zakresie, nie można uznać, że Sąd pierwszej instancji dysponował wystarczającym materiałem dowodowym, którego analiza pozwoliłaby mu na wydanie orzeczenia odrzucającego odwołanie. Sąd Okręgowy nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego pozwalającego na dokonanie ustalenie skutecznego doręczenia odwołującej się zaskarżonej decyzji w dniu 16 września 2013 r.

W odwołaniu od decyzji płatnik składek wskazał, że otrzymał decyzję w dniu 17 września 2013 r. (k. 4 a.s.), a pozwany w odpowiedzi na odwołanie do tego się nie odniósł (k. 15-17 a.s.). Zarządzeniem z dnia 24 lutego 2014 r. (k. 20 a.s.) wyznaczono termin rozprawy na dzień 29 kwietnia 2014 r. i na termin wskazano, aby wezwać stronę - zainteresowanego pod rygorem pominięcia dowodu z przesłuchania w charakterze strony oraz zawiadomić stronę - odwołującego się (prokurenta A. D.). Wezwanie zostało skierowane i zaadresowane na (...) sp. z o.o. S.K.A. w P., a przesyłkę doręczono zaznaczając rubrykę „upoważnionemu pracownikowi” – M. K. w dniu 12 marca 2014 r. i na zwrotnym potwierdzeniu odbioru znajduje się pieczętka firmowa spółki (k. 54 a.s.).

Na zarządzenie przewodniczącego posiedzenia wydanego dnia 22 kwietnia 2014 r. pełnomocnik pozwanego przesłał Sądowi kopię zwrotnego poświadczenia odbioru przesyłki zawierającej decyzje od numeru (...) - (...), która została odebrana w dniu 16 września 2013 r. przez płatnika składek pod adresem ul. (...), (...) - (...) P. przez J. R. (k. 56 - 58 a. s.).

Na rozprawie sądowej 29 kwietnia 2014 r. stawiał się tylko pełnomocnik substytucyjny odwołującej spółki. Sąd Okręgowy dopuścił i przeprowadził dowód z akt ZUS (k. 60 a.s.). Akta rentowe prowadzone przez pozwanego stanowią część akt postępowania w tej sprawie i dlatego nie stanowią dowodu w sprawie. W załączonych do rozpoznawanej sprawy aktach rentowy brak jest dowodów powalających prawidłowość doręczenia zaskarżonej decyzji. Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził formalnie postępowania dowodowego z kopii zwrotnego dowodu doręczenia zaskarżonej decyzji złożonej przez pozwanego przy piśmie z dnia 24 kwietnia 2014 r., nie doręczył tego pisma stronom, uniemożliwiając tym samym zajęcie stanowiska co do ustalenia daty doręczenia zaskarżonej decyzji osobie uprawnionej do wniesienia odwołania. Zdaniem instancji odwoławczej, Sąd pierwszej instancji dysponując wyłącznie kserokopią zwrotnego poświadczenia odbioru doręczenia decyzji (bez odcisku stempla firmowego) nie mógł ocenić, czy przesyłka pocztowa zawierająca zaskarżoną decyzję została doręczona w lokalu siedziby spółki do rąk osoby uprawnionej (wyznaczonej regulaminowo czy tylko zwyczajowo) do odbioru pism, a zatem czy jej doręczenie było skuteczne. Kwestia ta pozostała niewyjaśniona, chociaż ma podstawowe znaczenie dla stwierdzenia, czy odwołanie od decyzji zostało złożone w terminie. Jeżeli bowiem zaskarżonej decyzji nie doręczono w sposób prawidłowy, to widniejąca na potwierdzeniu data jej odbioru nie ma takiego znaczenia prawnego, jakie przypisał jej Sąd Okręgowy. Ocena zachowania terminu do złożenia odwołania w takiej sytuacji zależałaby bowiem od stwierdzenia, kiedy odwołująca się spółka odebrała kierowaną do niej przesyłkę. Brak tych podstawowych dla rozstrzygnięcia ustaleń powoduje niemożność poddania kontroli instancyjnej zaskarżonego postanowienia odnośnie prawidłowości zastosowania art. 477⁹ § 3 k.p.c., prowadząc do konieczności uwzględnienia zażalenia odwołującej się. Z tych względów bezprzedmiotowe jest odnoszenie się do pozostałych zarzutów zawartych w zażaleniu.

Zatem Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając sprawę powinien ustalić, kto był zwyczajowo lub regulaminowo uprawniony do odbioru pism skarżącej spółki. W tym celu należy przesłuchać w charakterze strony osoby uprawnione do reprezentacji komplementariusza skarżącej spółki - (...) sp. z o.o. - Prezesa Zarządu G. D.. Zachodzi również potrzeba przesłuchania w charakterze świadka zarówno J. R. (1) (pracownika fizycznego), jak i doręczyciela pocztowego, który doręczył przesyłkę zawierającą zaskarżoną decyzję, czy stale doręcza płatnikowi składek korespondencję i komu ją oddaje. Sąd pierwszej instancji powinien również przeprowadzić postępowanie dowodowe w zakresie zgłoszonych przez strony wniosków dowodowych, w tym zgłoszonych w zażaleniu.

Z tych motywów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu, zgodnie z

treścią art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c., rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.